

บทที่ 1

บทนำ

ว่านสีทิส (*Amaryllis* spp. หรือ *Hippeastrum* spp.) เป็นไม้ดอกประเภทหัวที่ใช้ประโยชน์ได้กว้างขวาง เช่น เป็นไม้สนาม ไม้กระถาง หรือไม้ตัดดอก ได้รับความนิยมและเป็นไม้ตัดดอกการค้าในต่างประเทศมาเป็นเวลานาน มีชนิดและพันธุ์ที่เกิดจากการปรับปรุงพันธุ์ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยที่ปัจจุบันมีว่านสีทิสลูกผสมที่ผลิตออกสู่ตลาดโลกมากกว่า 300 พันธุ์ และส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์และอัฟริกาใต้ (Okubo, 1993)

การใช้ประโยชน์ว่านสีทิสในประเทศไทยนั้นใช้เป็นไม้สนามและไม้แนวรั้วเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้พันธุ์พื้นบ้านที่มีดอกสีแดง ชมพู และส้ม การใช้เป็นไม้กระถางใช้พันธุ์พื้นบ้านที่เจริญเติบโตได้ดีในสภาพพรางแสง เช่น พันธุ์รางเงิน รางทอง และรางนาก หรือใช้พันธุ์ลูกผสมดอกใหญ่ซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ ส่วนการใช้เป็นไม้ตัดดอกนั้นยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก เนื่องจากว่านสีทิสชนิดที่ใช้เป็นไม้ตัดดอกเป็นพันธุ์ลูกผสมที่นำเข้าหัวพันธุ์จากต่างประเทศมีข้อจำกัดในเรื่องของพันธุ์ สภาพดินฟ้าอากาศ และราคาของหัวพันธุ์ จึงมีการปลูกเลี้ยงกันค่อนข้างจะจำกัดในบริเวณที่มีอากาศเย็นของภาคเหนือ (สุชาดา และ อร์คิ, 2540)

ด้วยเหตุที่ว่านสีทิสเป็นไม้ดอกที่มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการค้า เนื่องจากมีความนิยมค่อนข้างมากแต่มีข้อจำกัดดังกล่าวมาข้างต้นจึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างพันธุ์ของว่านสีทิสให้มากขึ้น และ การปรับปรุงพันธุ์เพื่อสร้างพันธุ์ใหม่ควรจะอยู่บนพื้นฐานของการปลูกเลี้ยงได้ดีในสภาพทั่วไปของประเทศไทยและสามารถผลิตหัวพันธุ์ที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการในราคาที่ไม่แพง ทั้งนี้ได้มีการศึกษาทดลองผสมพันธุ์ว่านสีทิสพื้นบ้านบ้างแล้ว ดังเช่น ในรายงานของ วนนท์ (2544) และสุชาดา (2542) และรายงานการผสมพันธุ์ว่านสีทิสพันธุ์พื้นบ้านกับพันธุ์ลูกผสมดอกใหญ่จากต่างประเทศโดยประภัสสร (2543) ว่ากระทำได้สำเร็จและได้ลูกผสมที่มีแนวโน้มที่จะใช้เป็นพันธุ์การค้าได้

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการผสมพันธุ์ว่านสีทิสพื้นบ้าน 2 กลุ่ม ซึ่งมีลักษณะการออกดอกที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่ออกดอกปีละ 1 ครั้ง คือ กลุ่มพันธุ์พื้นบ้านดอกสีแดง ชมพู และส้ม และกลุ่มที่ออกดอกได้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี คือ พันธุ์รางเงิน รางทอง และรางนาก โดยมุ่งหวังที่จะได้ลูกผสมว่านสีทิสจากลูกผสมในชั่วที่ 1 ที่มีลักษณะดีและออกดอกได้

มากกว่า 1 ครั้งต่อปี มีความหลากหลายในเรื่องของสีและลวดลายบนกลีบดอก ตลอดจนลักษณะของสีและเส้นใบสามารถใช้เป็นพันธุการจำพันธุ์ใหม่ในอนาคตได้ นอกจากนี้การศึกษานอกจากจะศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างพันธุ์ใหม่แล้วยังศึกษาลักษณะทางสัณฐานของต้นและช่วงเวลาออกดอกตลอดจนเซลล์วิทยาของพืชทดลองที่ใช้ทุกพันธุ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประจำพันธุ์เพื่อประกอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่เกิดขึ้นในลูกผสมอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved